

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การดำรงชีวิตของคนเรามีความสัมพันธ์อย่างมากกับการใช้เวลา ชีวิตที่จะประสบความสำเร็จเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาได้เหมาะสม กล่าวคือ ใช้เวลาไปในทางที่ก่อประโยชน์แก่ตนเองต่อครอบครัว และสังคมมากที่สุด โดยมีได้มีผลกระทบต่อผู้อื่นมากนัก ดังที่จรินทร์ธานีรัตน์ (2507:113) กล่าวว่า เวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ทุกเพศทุกวัย บุคคลควรรู้จักแบ่งเวลาและใช้เวลาให้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลวงวิจิตรวาทการ (2511:256) ที่กล่าวถึงค่าของเวลาว่า ในบรรดาสิ่งของที่มีค่าทั้งหลายในโลกไม่มีอะไรที่มีค่าสูงที่สุดเท่ากับเวลา ของอื่น ๆ ที่มีค่าเมื่อเสียหายไป อาจจะค้นหาเอากลับคืนมาหรือหาใหม่มาทดแทนได้ แต่ถ้าเวลาเสียไปแล้วไม่สามารถจะเอากลับคืนมาได้

นอกจากแนวคิดดังกล่าว สุภชาติโบราณของไทยก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของเวลาไว้ดังนี้ "ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลานิสูจน์คน" "เวลาและกระแสน้ำไม่เคยคอยใคร" และเวลาเป็นเงินเป็นทอง" ซึ่งศิริชัย กาญจนวาสี (2526:30-31) วิเคราะห์สุภาษิตเหล่านี้ว่า "ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลานิสูจน์คน" แสดงให้เห็นว่า เวลาเป็นเกณฑ์ตัดสินคุณค่าในอนาคตของมนุษย์ "เวลา และกระแสน้ำไม่เคยคอยใคร" เป็นการชี้ให้เห็นว่า เวลาเป็นทรัพยากรประเภทสูญสิ้น ถ้ามีอยู่เท่าไรต้องใช้อย่างรีบร้อนเก็บสะสมไว้ไม่ได้ "เวลาเป็นเงินเป็นทอง" เป็นการเน้นคุณค่าของเวลาว่าเวลาเป็นสิ่งที่มีความควรใช้ในกิจการใดก็ตามให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป การที่สูญเสียเวลาอาจทำให้ขาดประโยชน์และเสียอนาคต ผู้ตั้งใจจะสร้างอนาคตต้องรู้จักคุณค่าของเวลาไม่ปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ เมื่อคิดจะทำสิ่งใดแล้วจะต้องรีบทำและทำให้เหมาะสมกับเวลา พร้อมกับต้องพิจารณาว่างานใดจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใดจึงจะให้งานนั้นประสบความสำเร็จและได้ผลดี

ยังมีคนจำนวนมากทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ที่ไม่รู้จักการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ซึ่งอาจเป็นเพราะขาดคำแนะนำการใช้เวลา และขาดการฝึกฝนตนเองมาตั้งแต่ยังเยาว์วัย เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าการปลูกฝังนิสัยอันดีงามนั้นควรเริ่มตั้งแต่อยู่ในวัยเยาว์ (ศิริ บัวศรี, 2522 : 83) เพราะเด็กในวันนี้ย่อมจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เด็กจะเป็นกำลังอันสำคัญ เป็นผู้พัฒนาประเทศชาติ เมื่อตระหนักถึงความสำคัญของเด็กเช่นนี้แล้ว จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ผู้ใหญ่ในปัจจุบันจะต้องอบรมสั่งสอนเด็ก ๆ ให้ใช้เวลาไปในทางที่เป็นประโยชน์มากขึ้น

การใช้เวลาของเด็กนักเรียนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้าใช้เวลาไปในทางที่ผิดย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเอง เป็นปัญหายุ่งยากแก่สังคม แต่ถ้าใช้เวลาอย่างเหมาะสม คือรู้จักจัดการเวลาในการเรียนหนังสือ จัดเวลาไว้ทำการบ้าน และอ่านตำราเรียน และทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียน รวมทั้งกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนได้ดีแล้วย่อมก่อประโยชน์ให้แก่ตัวนักเรียนรวมทั้งครอบครัวและสังคม

สำหรับการใช้เวลาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีอายุระหว่าง 13-15 ปี เป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษา เพราะนักเรียนในระดับนี้อยู่ในวัยเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นซึ่งจะต้องพบกับ การเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในชีวิต เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาตนเองเพื่อสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น โดยจะต้องแข่งขันกับเวลาในการที่จะพัฒนาตนเองและจัดแบ่งเวลาให้ถูกต้องเหมาะสม อาจกล่าวได้ว่าในช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่สำคัญเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าเด็กมีการจัดแบ่งเวลาไม่ถูกต้องเหมาะสมก็จะเป็นผลเสียกับตนเอง ดังนั้นทางบ้านไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลแวดล้อมนั้นควรมีอิทธิพลต่อเด็กในการสร้างเสริม ปลูกฝังการเป็นคนรู้จักการแบ่งเวลา ที่ถูกต้องเหมาะสม และตัวเด็กเองก็ควรมีการพัฒนาตนเองรู้จักแบ่งเวลาให้กับตนเองในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพราะถ้าเด็กมีการจัดแบ่งเวลา ที่ถูกต้องเหมาะสมแล้วอาจเป็นเครื่องบ่งชี้ถึง ความรู้สึกนึกคิดของเด็ก และประสิทธิภาพของการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ตลอดจนครูและสังคม กับอนาคตของตัวเด็กเอง และอนาคตของสังคม

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการใช้เวลาของเด็กนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เพราะจะช่วยให้ทราบ

ลักษณะต่าง ๆ ของเด็กนักเรียนทั้งกิจกรรมที่เด็กนักเรียนทำ และลักษณะสังคมที่เป็นสิ่งแวดล้อมของตัวเด็กนักเรียนเอง โดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม มาศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับการใช้เวลาในกิจกรรมแต่ละประเภทของเด็กนักเรียนอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพประชากรทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมกับการใช้เวลาในกิจกรรมแต่ละประเภทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร

แนวคิดเชิงทฤษฎี

MAK KAPLAN (1975: 89-105) นักสังคมวิทยาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการให้ความหมายทางเลือก และการใช้เวลาว่างในหนังสือ "LEISURE: theory and policy" โดยชี้ให้เห็นถึงทางเลือก และการใช้เวลาว่างของปัจเจกบุคคลนั้นแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน (Internal factors) ได้แก่ ความพึงพอใจ การพิจารณาตัดสินใจ บุคลิกภาพแต่ละบุคคล อำนาจนึกคิดต่าง ๆ และรสนิยม
2. ปัจจัยภายนอก (External factors) ที่สามารถวัดและมองเห็นได้อย่างชัดเจน คือ อายุ เพศ รายได้ ที่อยู่อาศัย การทำงาน การศึกษา ระยะเวลา

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับ ครอบครัว สภาพบ้านเรือน และภาวะสุขภาพ
 รายละเอียดของปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการเลือกและการใช้เวลาว่าง มีดังนี้
 อายุ เป็นตัวแปรพื้นฐานที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านการใช้เวลา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การยอมรับบทบาทที่สังคมกำหนดให้หรือไม่ ทักษะและประสบการณ์ตามอายุ การยึดถือ และปฏิบัติเป็นประจำ

เพศ เป็นความแตกต่างทางสรีระซึ่งเป็นตัวกำหนด และแบ่งแยกกิจกรรมให้ผู้หญิง และผู้ชายแตกต่างกันอย่างชัดเจน

การศึกษา เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระดับ การศึกษามีความสัมพันธ์กับอาชีพ การทำงาน ระดับรายได้ และสถานะทางสังคม นอกจากนี้ยังมี อิทธิพลต่อการดำรงชีวิต รสนิยม การเลือกสรร การตัดสินใจ บุคลิกภาพ และอำนาจนึกคิดของ แต่ละบุคคลด้วย

รายได้ การเลือกใช้เวลาในกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายใน การทำกิจกรรมนั้น ๆ รายได้และทรัพย์สินเป็นตัวแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างบุคคล ออกเป็น คนจนและคนรวยซึ่งยังผลไปถึงวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลอีกด้วย

การทำงาน ปัจจัยทางด้านการทำงานมีผลต่อการเลือกและใช้เวลาว่าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ลักษณะของงานที่ทำ งานที่ทำมีความเกี่ยวข้องกับวัสดุ อุปกรณ์ และมีความสัมพันธ์ต่อการนำ ไปใช้ในยามว่าง ทำให้เกิดทักษะ ประสบการณ์ และสร้างคุณค่า ความสำคัญที่ต้องการจะเรียนรู้ และการทำงานสร้างทัศนคติส่งผลไปสู่การเลือกสรรกิจกรรมที่เหมาะสม

ที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรม ที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ สถานที่นั้นมีกิจกรรมให้เลือกหรือไม่ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับ การคมนาคม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ความสัมพันธ์ละแวกบ้าน โครงสร้างทางระบบนิเวศน์ และอาชีพโดยรวม ในสังคม

ระยะเวลา การใช้เวลาในการทำกิจกรรมใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับระยะเวลาว่างที่มี การแบ่งเวลาเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับ การเห็นคุณค่า ความจำเป็นในกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงระยะเวลาในการเดินทางไปร่วมกิจกรรมนั้นด้วย

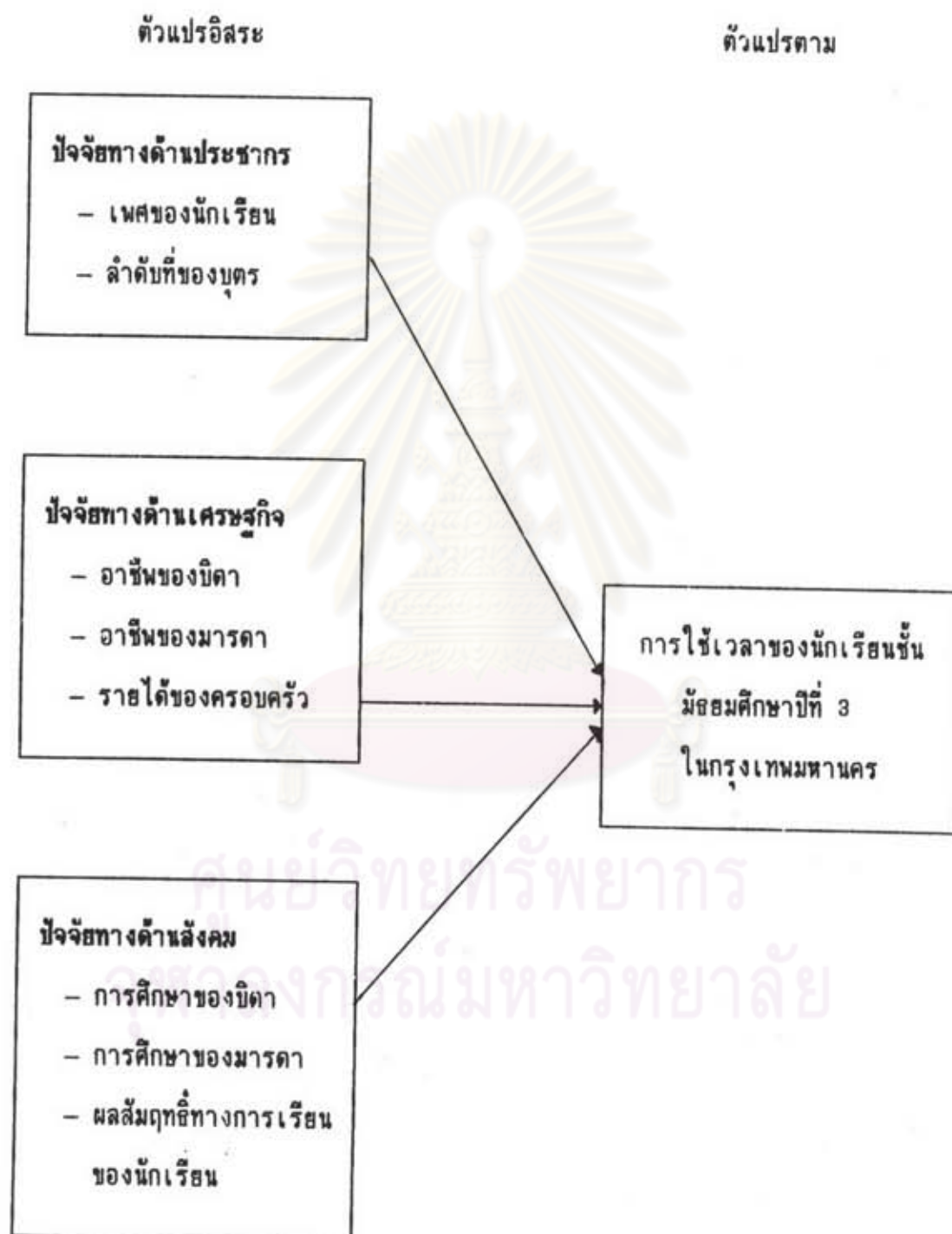
3. เจื่อนไซในระดับสังคม เป็นตัวควบคุมปัจจัยในระดับบุคคลอีกระดับหนึ่ง ได้แก่ ความสอดคล้องเหมือน ๆ กัน ประเพณีที่ถือปฏิบัติ การแนะนำและการเสนอแนะ ช่วงชั้นทางสังคม ข้อห้าม และการกีดกันทางสังคม หรือข้อกำหนดบังคับต่าง ๆ

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้อิงแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของ Kaplan (1975: 89-105) ที่กล่าวไว้ว่าการเลือกใช้เวลาและการใช้เวลาว่างของแต่ละบุคคลในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย ๒ ประการ คือ ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และเจื่อนไซระดับสังคม แต่ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะ ปัจจัยภายนอก (ซึ่งสามารถนำมาวัดให้เห็นได้ชัดเจน) อันได้แก่ ปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาโดยมุ่งเน้นศึกษาและพิสูจน์ว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลน่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เวลาว่างเนื่องจากการทำกิจวัตรประจำวันส่วนตัว โดยพฤติกรรมการใช้เวลาที่กล่าวในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ การทำกิจกรรมในครัวเรือน กิจกรรมทางด้านการเรียนและกีฬารวมถึงนันทนาการ ซึ่งความแตกต่างระหว่างบุคคลตามลักษณะทางด้านประชากร ได้แก่ เพศ ลำดับที่ของบุตร ส่วนลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของครอบครัว อาชีพ และลักษณะทางด้านสังคม ได้แก่ การศึกษาของบิดามารดา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "การใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร" ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลา และการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชนไว้เสนอเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลา และการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชน
2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาของเด็กและเยาวชน

1. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลา และการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชน ความหมายและความสำคัญของเวลา

แอดเลอร์ (Adler 1955: 9) กล่าวว่า คงเป็นการยากที่จะหาคำตอบได้อย่างชัดเจนว่า เวลาคืออะไร เพราะเวลามีลักษณะเป็นนามธรรมที่มองไม่เห็น และสัมผัสไม่ได้ คนมีชีวิตอยู่ในแม่น้ำแห่งเวลา เวลาผ่านไปเหมือนกระแสน้ำ คนมีโอกาสทำสิ่งต่าง ๆ หลากอย่าง แต่ไม่มีเวลานอกที่จะทำให้เสร็จหมดทุกอย่าง บางครั้งอยากให้หยุดเวลาแต่เวลาจะไม่หยุดนิ่งรอใคร เวลาจะเคลื่อนไหวตลอดเวลา และเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันเท่านั้น คือ จากอดีตเป็นปัจจุบันและอนาคต

เทลเลอร์ (Taylor 1965: 126) กล่าวว่า เวลาเป็นสิ่งที่ไม่ยอมประนีประนอมกับใครและเป็นสิ่งที่ตายตัวที่สุดในโลก

จรินทร์ อานรัตน์ (2519: 133) กล่าวถึง ความสำคัญของเวลาว่าเวลาเป็นของที่มีค่าสำหรับทุกคน จงใช้เวลาให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม

ชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2528: 3-5) ให้ความหมายของเวลาว่า เวลาเป็นทรัพยากรที่มีอยู่สิ่งเดียวในโลกที่ไม่สามารถสะสมไว้ได้เหมือนสะสมเงินหรือวัตถุ

นอกจากนี้ ขจรศักดิ์ หาญณรงค์ (2519: 5-8) สรุปลักษณะของเวลาไว้ 9 ประการด้วยกันคือ

1. เวลาเป็นทรัพยากรซึ่งมีความสำคัญที่สุดในการะบวนการทรัพยากรทั้งหลาย เวลาми จำกัดที่สุดในโลก ในวันหนึ่งมีเพียง 24 ชั่วโมงเท่านั้น ไม่สามารถเพิ่มขึ้นเหมือนทรัพยากรอื่น ๆ

2. เวลาเป็นทรัพยากรอย่างเดียวกับที่ทุกคนมีเท่ากัน เวลาให้โอกาสแก่ทุกคนอย่างยุติธรรม ไม่มีชั้นฐานะทางเศรษฐกิจ เพียงแต่จะแตกต่างกันที่การใช้เวลาว่างใครจะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

3. เวลาเป็นทรัพยากรที่ไม่มีสิ่งใดมาทดแทนได้ มนุษย์อาจจะประหยัดทรัพยากรอื่นได้ แต่เวลาจะประหยัดได้วิธีเดียวโดยการใช้เวลาให้คุ้มค่า เพราะไม่สามารถสะสมเวลาเป็นทุนออมเหมือนเงินทองหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ได้ หากไม่ได้ใช้เวลาจะล่องเลยไป

4. เวลาจะผ่านไปข้างหน้าเรื่อย ๆ ไม่มีวันหวนกลับมาอีก การเรียกเวลากลับคืนมาหรือหยุดเวลาให้อยู่กับที่ เป็นสิ่งที่ไม่อาจจะกระทำได้

5. การกระทำทุกอย่างต้องใช้เวลา มนุษย์อาจไม่ใช่สิ่งอื่นใดให้หมดเปลืองแต่สำหรับเวลา แม้ว่าการนอนหลับไม่มีปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมเลยก็ยังใช้เวลาสม่ำเสมอ

6. เวลา มีค่า และมีความสำคัญยิ่งกว่าเงิน เพราะเงินเมื่อสูญเสียไปแล้วสามารถหาทดแทนใหม่ได้ แต่เวลาไม่สามารถหามาทดแทนใหม่ได้

7. คนเรามักจะคาดคะเนเกี่ยวกับใช้เวลาแตกต่างกัน แม้เวลาจะเคลื่อนที่ไปในอัตราสม่ำเสมอ แต่ภาวะทางใจของคนเราทำให้การคาดคะเนของเวลาของคนเราแตกต่างกันไป การคาดคะเนได้แม่นยำ จะเป็นสาเหตุให้งานที่ออกมามีประสิทธิภาพ

8. เวลา มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเสมอ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ย่อมเกิดผลที่ต่างกันไปเสมอ นั่นคือ มีอดีต ปัจจุบัน และอนาคต การปรับตนเองให้สอดคล้องกับเวลา คือการปรับเหตุการณ์ จะทำให้เป็นคนทันสมัย ทันท่วงทีเหตุการณ์

9. เวลาเป็นสิ่งที่วัดได้แน่นอน เป็นวินาที นาที ชั่วโมง ฯลฯ เวลาที่วัดได้เป็นหน่วยของเวลาที่ผ่านไป ซึ่งตรงกับลักษณะที่ว่าเวลาจะเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

รัชนี ลาชโรจน์ (2529: 100) กล่าวว่า การใช้เวลาของคนเรานั้นสามารถจำแนกออกเป็น 4 ทางได้แก่

1. เวลาที่ใช้ในการทำงาน คือ เวลาที่ใช้ในการประกอบอาชีพ หากเป็นนักเรียน นักศึกษาก็คือ เวลาในการเรียนหนังสือ

2. เวลาที่ใช้ในการนอนหลับ

3. เวลาเพื่อการทำกิจวัตรประจำวัน

4. เวลาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์ (2530: 68-73) ได้กล่าวถึง ความแตกต่างของการใช้เวลา และการใช้เวลา และการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ไว้ดังนี้ ในส่วนของความแตกต่างของการใช้เวลานั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็น อายุ เพศ การศึกษา รายได้ รสนิยม สภาพครอบครัว เป็นต้น ส่วนเทคนิคในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีสิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ

1. การรู้จักประเภทของกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการเรือน หรือ กิจกรรมในครัวเรือน หรือกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวันส่วนตัว
2. รู้จักสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจกรรมในยามว่าง หรือ มีการเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่ทำ
3. รู้จักเลือกประกอบกิจกรรมให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม
4. รู้จักจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสม
5. รู้จักปรับตัวเมื่อต้องร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่น
6. รู้จักตนเอง ว่าตนเองต้องการอะไร และเหมาะสมกับกิจกรรมที่ทำหรือไม่
7. ในกรณีที่คุณคนนั้นทำงานแล้ว จะต้องคำนึงว่ากิจกรรมที่ทำนั้นไม่มีคุณค่า ประสงค์ของหน่วยงาน หรือไม่ผิดกฎระเบียบของหน่วยงานที่ทำ

วารุณี อมรทัต (2530: 48-49) ได้กล่าวถึง หลักการแบ่งเวลาของเขาวชนว่า ควรจะมีการแบ่งเวลาให้กับตนเองและเวลาให้กับผู้อื่นควบคู่กันไป โดยการแบ่งเวลาให้กับตนเองนั้นก็ได้นั้นได้แก่ เวลาในการทำกิจวัตรประจำวัน เวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและทบทวนบทเรียน เวลาในการทำงานอดิเรกที่ตนเองชอบ และถนัด สำหรับเวลาเพื่อผู้อื่นได้แก่ เวลาในการช่วยเหลือทำงานบ้าน และดูแลผู้สูงอายุและน้อง ๆ เวลาในการเข้ากลุ่มพบปะสังสรรค์กับผู้อื่นเพื่อการสมาคม เวลาในการช่วยเหลือสังคมนับตั้งแต่ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ครอบครัว ญาติมิตร เพื่อนบ้าน ตลอดจนบุคคลที่อยู่ไกลตัวที่เรารู้จักและไม่รู้จัก ซึ่งถ้าเขาวชนสามารถจัดแบ่งเวลาให้กับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสมดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะช่วยพัฒนาเขาวชนให้

กลายเป็นคนที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อครอบครัวและสังคมอีกด้วย

ในส่วนของงานวิจัยเรื่องการใช้เวลา และการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชนนั้นมีการศึกษาวิจัยกันมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยดังนี้

วัน สัจจะสะอาด (2505) ได้สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนวิสามัญศึกษา และอาชีวศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวน 500 คน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจดีใช้เวลาในการทำงานอดิเรก หาความรู้เพิ่มเติม ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือหาความเพลิดเพลินมากกว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี เนื่องจากเด็กนักเรียนที่มีบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีนั้นจะต้องช่วยบิดามารดาทำงานบ้าน และทำงานหารายได้พิเศษมาจุนเจือครอบครัว และนอกจากนั้นนักเรียนหญิงใช้เวลาในการทำงานอดิเรก หาความรู้เพิ่มเติม ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือหาความเพลิดเพลินมากกว่านักเรียนชาย

ระพี โสมภุติ (2506) สำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพระนคร จำนวน 654 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงจะช่วยทำงานบ้าน ขณะที่นักเรียนชายจะช่วยทำงานประเภทที่ต้องออกกำลัง สำหรับการใช้เวลาเมื่ออยู่โรงเรียนนอกจากจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนหนังสือแล้ว เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการพูดคุยกับเพื่อน ส่วนการใช้เวลาส่วนตัวนักเรียนส่วนมากจะใช้เวลาในการฟังวิทยุ ฟังเพลง ดูโทรทัศน์

นิลมัย ปรัชติการ (2506) สำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพระนคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 662 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายบางคนตื่นนอนแต่เช้าเตรียมตัวไปโรงเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงการจราจรที่คับคั่ง นักเรียนชายหญิงส่วนใหญ่ไม่ได้ช่วยทำงานเพื่อครอบครัว กิจกรรมก่อนนอนของนักเรียนได้แก่ การจัดตารางสอน ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ส่วนในวันหยุดนักเรียนส่วนมากมักจะทำความสะอาดเครื่องใช้ส่วนตัว ทำความสะอาดห้องของตนเอง และใช้เวลาในบางส่วนในการไปชมภาพยนตร์ และฟังวิทยุเกือบทั้งวัน

มณฑิธร ลิณะวัฒน์ (2506) สำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 412 คน จากการศึกษาพบว่าก่อนไปโรงเรียนนักเรียนชาย

จะช่วยครอบครัวทำงานเกี่ยวกับการออกแรง นักเรียนหญิงจะช่วยผู้ปกครองประกอบอาหาร ฟังวิทยุ และพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัว ส่วนการใช้เวลาเมื่ออยู่ที่โรงเรียนจะเป็นการเล่นกีฬา และเข้าห้องสมุด ในวันหยุดกิจกรรมที่นักเรียนชายทำมากที่สุด คือการชักรีดเสื้อผ้าตนเอง ส่วนนักเรียนหญิงจะชักรีดเสื้อผ้าผู้อื่นและของตนเอง เล่นกีฬา เรียนนิพนธ์คดี ทำการฝีมือ และเล่นดนตรี นักเรียนชายจะใช้เวลาในวันหยุดในการหารายได้พิเศษมากกว่านักเรียนหญิง

ละเอียด วิสุทธิแพทย์ (2506) สํารวจการใช้เวลาของนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน ในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวน 574 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้เวลาเมื่ออยู่โรงเรียนนักเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาหมดไปกับการพูดคุยกับเพื่อน และไม่สนใจเข้าห้องสมุดเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม การใช้เวลาเมื่ออยู่ที่บ้านส่วนใหญ่นักเรียนจะชอบฟังเพลง ทำงานฝีมือ และนักเรียนชายจะชอบวาดรูป ในส่วนของการช่วยทำงานบ้านพบว่านักเรียนหญิงจะช่วยทำงานบ้านมากกว่านักเรียนชาย

ประทีน สุภาพ (2508) สํารวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยสุ่มเลือกนักเรียนจำนวน 125 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้เวลาก่อนเข้าเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาดังกล่าวพูดคุยกับเพื่อนเป็นอันดับแรก ทำการบ้าน และดูตำราเรียน เป็นอันดับรองนักเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างในการช่วยเหลือครอบครัว โดยนักเรียนชายจะช่วยทำงานประเภทออกกำลัง เช่น การตักน้ำใส่ตุ่ม รดน้ำต้นไม้ ให้อาหารสัตว์เลี้ยง ส่วนนักเรียนหญิงจะช่วยทำงานประเภทเบาแรง เช่น การประกอบอาหาร ล้างถ้วยชาม กวาดบ้าน เลี้ยงน้อง มีนักเรียนส่วนน้อยที่ไม่ได้ทำอะไรเลย

ภัทรินทร์ อินทรมานู (2510) สํารวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 300 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะใช้เวลาไม่แตกต่างกันมากนัก ระหว่างที่อยู่ที่บ้านจะใช้เวลาในการดูหนังสือ ทำการบ้าน ทำงานส่วนตัว และเที่ยวเตร่ ก่อนเข้าเรียนในตอนเช้านักเรียนใช้เวลาในการพูดคุยกับเพื่อน และหลังเลิกเรียนจะกลับบ้านทันที ในวันหยุดนักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการดูหนังสือไม่แน่นอน แต่นักเรียนหญิงจะขยันดูหนังสือมากกว่านักเรียนชาย ในเวลาว่างนักเรียนชายจะสนใจอ่านหนังสืออ่านเล่นมากที่สุด

รัชนา กาญจนะวินิชย์ (2511) สํารวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ จำนวน 240 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงและนักเรียนชายใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนไม่แตกต่างกันมากนัก โดยใช้เวลาว่างในการพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ การทบทวนบทเรียน ทำการบ้าน ค้นคว้าตำราในห้องสมุด สำหรับนักเรียนชายจะใช้เวลาในการเล่นกีฬา มากกว่านักเรียนหญิง กิจกรรมประจำวันก่อนมาโรงเรียน และหลังเลิกเรียน คือ ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ทบทวนบทเรียน และอ่านหนังสือพิมพ์ สำหรับนักเรียนหญิงจะสนใจพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัว นักเรียนชายจะสนใจฟังวิทยุมากกว่านักเรียนหญิง หลังเลิกเรียนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะใช้เวลาในการไปเรียนพิเศษ แต่ในการทบทวนบทเรียน และการทำการบ้าน นักเรียนชายจะทำน้อยกว่านักเรียนหญิง ในวันหยุดนักเรียนหญิงและนักเรียนชายใช้เวลาไม่แตกต่างกันมากนัก คือ ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ทบทวนบทเรียน ทำงานส่วนตัว เล่นกีฬา เล่นดนตรี ทำงานอดิเรก และเที่ยวเตร่ สำหรับการใช้เวลาในการดูหนังสือพบว่า นักเรียนหญิงสนใจอ่านหนังสือมากกว่านักเรียนชาย

สมคิด คำนวนจิตร (2511) สํารวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดราชบุรี จำนวน 120 คน การศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงและนักเรียนชายใช้เวลาว่างไม่แตกต่างกันมากนัก การใช้เวลาก่อนมาโรงเรียน คือ การฟังวิทยุ ฟังดนตรี พูดคุยกับสมาชิกในครอบครัว นักเรียนชายจะสนใจอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่านักเรียนหญิง แต่ นักเรียนหญิงจะสนใจทำการบ้าน ทบทวนบทเรียน เข้าห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากกว่านักเรียนชาย การใช้เวลาเมื่ออยู่ที่โรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาไปในการพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ การทบทวนบทเรียน และทำการบ้าน ส่วนการใช้เวลาเมื่ออยู่ที่บ้าน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะสนใจฟังเพลงมากที่สุด รองลงมาคือ การอ่านหนังสือ

นัทยา กิตติวัชรินทร์ (2514) สํารวจการใช้เวลาว่างของนักศึกษาวិทยาลัยศรีเชียงใหม่จำนวน 368 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้เวลาก่อนเข้าเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่จะพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ การทำงานบ้าน และทบทวนบทเรียน การใช้เวลาว่างในวันหยุดนักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการฟังวิทยุ รองลงมาคือ การทบทวนบทเรียน เที่ยว

และการทำการบ้าน งานอดิเรกที่ทำในยามว่าง คือ การอ่านหนังสือ รองลงมาคือ การฟังวิทยุ ปลุกต้นไม้ทำสวน

นนุช ศรีรัตนกร (2514) ศึกษาเรื่องการใช้เวลาของนักศึกษาในหอพักเอกชน ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ปี 2513 จำนวน 445 คน การศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในตอนเย็นในการท่องหนังสือ และทำการบ้าน ส่วนเวลาที่อยู่ที่โรงเรียนจะใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด โดยนักศึกษาหญิงจะใช้เวลาในการพูดคุยกับเพื่อนมากกว่า นักศึกษาชายทำให้นักศึกษาหญิงมีปัญหาในด้านการแบ่งเวลาไม่เหมาะสม

มัทรี จันทรละเอียด (2514) ศึกษาการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสหศึกษา ในจังหวัดพระนคร โดยการศึกษาครั้งนี้ได้สุ่มเลือกนักเรียนในโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 210 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้เวลาเมื่ออยู่ที่โรงเรียนทั้งชายและหญิงจะสนใจพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด นักเรียนหญิงและนักเรียนชายจะใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ ฟังเพลง อ่านหนังสือ เล่นกีฬา ซึ่งสามารถสรุป ได้ว่าทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงใช้เวลาว่างไม่เหมาะสมและไม่ได้รับประโยชน์จากการใช้เวลาว่างเท่าที่ควร และนักเรียนหญิงจะสนใจงานในด้านกีฬาน้อย

ผกากรอง พุทธิศิลป์ (2517) สัมภาษณ์ใช้เวลาของนักเรียนกรุงเทพมหานครตอนต้น วิทยาลัยโดยสุ่มนักเรียนมาจำนวน 270 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนมากไม่ต้องช่วยทำงานบ้านเลยเพราะครอบครัวมีฐานะดี การใช้เวลาที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ การทบทวนบทเรียน และทำการบ้าน นักเรียนจะใช้เวลาในการดูหนังสือน้อยมาก งานที่นักเรียนทำในวันหยุด คือการดูโทรทัศน์ และฟังวิทยุมากที่สุด รองลงมาคือ การทำการบ้านดูภาพยนตร์ และให้ความสนใจในการเล่นกีฬาน้อยมาก

ดวงใจ สิทธิไชย (2521) สัมภาษณ์ใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มเลือกนักเรียนขึ้นมาจำนวน 882 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงใช้เวลาว่างช่วยเหลืองานบ้านมากกว่านักเรียนชาย ในขณะที่นักเรียนชายเล่นกีฬามากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งนักเรียนหญิงจะสนใจฟังวิทยุและดูโทรทัศน์มากกว่า แต่นักเรียนชายจะไปชมภาพยนตร์มากกว่านักเรียนหญิง

โกเมศ จันทรเกษ (2523) ได้สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนสองผลัดระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนอยู่ในโรงเรียนส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รวม 1,888 คน ผลการศึกษพบว่า นักเรียนในส่วนภูมิภาคช่วยทำงานบ้านมากกว่านักเรียนในส่วนกลาง ในขณะที่นักเรียนส่วนกลางใช้เวลาในการทำการบ้านมากกว่านักเรียนในส่วนภูมิภาค แต่การทบทวนบทเรียนและการเตรียมบทเรียนจะน้อยกว่านักเรียนในส่วนภูมิภาค นักเรียนที่มีบิดามารคามีรายได้ต่ำจะช่วยทำงานบ้านมากกว่านักเรียนที่มีบิดามารคามีรายได้สูง แต่นักเรียนที่มีบิดามารคามีรายได้สูงจะมีการใช้เวลาในการเรียนพิเศษ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร เล่นดนตรี มากกว่านักเรียนที่มีบิดามารคามีรายได้ต่ำ ส่วนนักเรียนสองผลัดหญิงใช้เวลาทำการบ้านและเรียนพิเศษมากกว่านักเรียนสองผลัดชายแต่จะเล่นกีฬาและออกกำลังกายและเล่นดนตรีน้อยกว่านักเรียนสองผลัดชาย

จากงานการวิจัยของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการศึกษาเกี่ยวกับสภาพความต้องการและกิจกรรมของเด็กและเยาวชนในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครในปี 2528 ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการ ใญ่หา กิจกรรมและการใช้เวลาของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร" โดยสุ่มเลือกเยาวชน 360 คน จาก 4 ชุมชน คือ ชุมชนสามัคคีธรรม ชุมชนลิบแล ชุมชนเชื้อเพลิง และชุมชนรัชฎาภุทธ์ ในด้านการใช้เวลา พบว่า เด็กและเยาวชนมีเวลาเหลือจากเวลาอนมาก ในวันธรรมดาเด็กส่วนใหญ่ไปโรงเรียน ในตอนเช้าและกลับเข้าบ้านในช่วงบ่าย หลังเลิกเรียนเด็กใช้เวลาเล่นและนันทนาการตั้งแต่บ่ายจนถึงค่ำ ส่วนในวันหยุดจะทำงานบ้านในช่วงเช้า เล่นและนันทนาการในตอนสายถึงดึก และกิจกรรมที่เด็กทำมากที่สุด คือ การดูโทรทัศน์ ร้อยละ 87.6 อ่านหนังสือร้อยละ 71.6 อ่านหนังสือพิมพ์ร้อยละ 51.4 ฟังวิทยุร้อยละ 36.8 คุภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ร้อยละ 29.0 จะเห็นว่าเด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์เป็นอันดับแรก และอ่านหนังสือเป็นอันดับรอง ส่วนการใช้เวลาในการค้นคว้าด้านการเรียนไม่มีเลย และปัญหาของเด็ก คือ ไม่มีเวลาทำการบ้าน ส่วนปัญหาของเยาวชน คือ ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ

นิมพ์พรรณ ศิลป์สุวรรณ และคณะ (2530:107-116) ศึกษาเรื่องการใช้เวลาว่างของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล โดยศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลจำนวน 1,439 คน ผลการศึกษพบว่า นักศึกษาใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมหลายอย่าง ได้แก่ การทบทวนตำราเรียน อ่านหนังสือ เล่นกีฬา อ่านวารสารและหนังสือพิมพ์ นุดคุยกับเพื่อน ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ แต่

กิจกรรมที่นักศึกษาสนใจทำมากที่สุด คือ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ รองลงมาคือ การพูดคุยกับเพื่อน สำหรับการใช้เวลาในการทบทวนบทเรียน พบว่า นักศึกษาปีที่ 1 จะใช้เวลาในการดูตำรา และทบทวนบทเรียนมากกว่านักศึกษาปีอื่น และสำหรับการพูดคุยกับเพื่อนของนักศึกษาส่วนใหญ่จะพูดคุยเรื่องทั่วไป เรื่องสังคม ส่วนเรื่องการพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนมีเพียงร้อยละ 7 เท่านั้น

วัฒนา ณ ระนอง (2532) ได้วิจัยเจาะลึกเกี่ยวกับ ไลฟ์-สไตล์ และพฤติกรรมทัศนคติที่มีต่อโฆษณา และสื่อโฆษณาของประชากรไทยในกรุงเทพมหานคร สุ่มตัวอย่างขึ้นมา 600 คน พบว่าในช่วง 10-20 ปี ร้อยละ 72 ใช้เวลาว่างอยู่กับบ้านมากกว่าออกไปข้างนอก โดยใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ วิทยุ มากที่สุด รองลงมาคือการฟังวิทยุจะมีความแตกต่างกันบ้างในบางกิจกรรม เช่น วัยรุ่นชายชอบเล่นกีฬาและออกไปชมกีฬามากกว่านักเรียนหญิง ขณะที่วัยรุ่นหญิงจะชอบอยู่บ้านเฉย ๆ หรือทำงานอดิเรก หรือใช้เวลาในการนอน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2533) จัดทำโครงการสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม และการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2533 ทั่วประเทศ โดยสุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 27,780 คนครัวเรือน ผลการสำรวจพบว่า ประชากรอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป ทุกภาคใช้เวลาในการดูภาพยนตร์มากที่สุด ฟังวิทยุ รองลงมา โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร มีประชากรถึงร้อยละ 89.9 ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์สูงกว่าทุกภาค และกว่าครึ่งใช้เวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าทุกภาค ในส่วนของการใช้เวลาว่างในกิจกรรมกีฬา พบว่า เพศชายมีอัตราการใช้เวลาในกิจกรรมกีฬาสูงกว่าเพศหญิงอย่างเห็นได้ชัดเจนในทุกกลุ่มอายุ แต่มีอัตราสูงสุดในช่วงอายุ 13-14 ปี ส่วนการใช้เวลาในการชมโทรทัศน์ และฟังวิทยุ และอ่านหนังสือพิมพ์ พบมากในช่วงอายุ 13-29 ปี ซึ่งในช่วงวัยนี้เพศชายและเพศหญิงจะมีการใช้เวลาไม่แตกต่างกัน แต่จะพบความแตกต่างในช่วงวัย 30 ปีขึ้นไป เพศชายจะมีการใช้เวลาในการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าเพศหญิง

มาฮาวิ สมบุญ (2535) ศึกษาการใช้เวลาว่างของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2534 จำนวน 10,27 คน ผลการศึกษพบว่า อาชีพของบิดามารดามีได้มีผลต่อการใช้เวลาว่างตลอดวันแต่มีเพียงบางช่วงเวลาเท่านั้น พบว่าการอ่านหนังสือเรียน ทบทวนบทเรียน นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรเลือกทำ

เป็นอันดับต้น ๆ มากกว่านักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่น ๆ ในด้านการช่วยเหลืองานอาชีพของครอบครัว นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายและเกษตรกร เลือกทำเป็นอันดับต้น ๆ มากกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ทางด้านระดับการศึกษาของบิดามารดา พบว่านักเรียนที่ระดับการศึกษาของบิดามารดามีการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไปทำกิจกรรมทางด้านการเรียน เล่นดนตรี อ่านหนังสือ อ่านเล่น และอ่านหนังสือพิมพ์ มากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันจะมีการใช้เวลาว่างแตกต่างกัน โดยกิจกรรมดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ พบในนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลางจะอ่านหนังสืออ่านเล่น หนังสือพิมพ์ อ่านหนังสือเรียน ทบทวนบทเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และในส่วนของลำดับที่ของบุตรพบว่าการใช้เวลาในกิจกรรมการช่วยทำงานบ้าน การช่วยงานอาชีพของครอบครัว นักเรียนที่เป็นบุตรคนโตจะเลือกทำเป็นอันดับต้น ๆ ซึ่งแสดงถึงความรับผิดชอบในการทำงาน และดูแลน้องตามที่ถูกฝึกฝนมาในครอบครัว ส่วนกิจกรรมการดูโทรทัศน์ และการเล่นนักเรียนที่เป็นบุตรคนเล็กจะเลือกทำเป็นอันดับต้น ๆ

เกศแก้ว ศรีงาม (2537) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างของการใช้เวลาว่างในกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภทของเยาวชนไทย โดยใช้ข้อมูล "โครงการสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและการใช้เวลาของประชากรไทย พ.ศ. 2533" ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยศึกษากลุ่มประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 15,579 ราย พบว่าการฟังวิทยุและการดูโทรทัศน์ จะขึ้นอยู่กับเพศ ขนาดครอบครัว ภาวะการทำงาน และเขต ภาคที่อยู่อาศัย การชมวิดีโอ ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ภาวะการทำงาน เขตและภาคที่อยู่อาศัย การอ่านหนังสือพิมพ์ ขึ้นอยู่กับอายุ เพศ ระดับการศึกษา เขตและภาคที่อยู่อาศัย การเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย ขึ้นอยู่กับเพศ เขตและภาคที่อยู่อาศัย การสังสรรค์ ขึ้นอยู่กับ เพศ ระดับการศึกษา เขตและภาคที่อยู่อาศัย การเดินเล่นตามศูนย์การค้า ขึ้นอยู่กับขนาดครัวเรือน เขตและภาคที่อยู่อาศัย ส่วนการเดินเล่นตามสวนสาธารณะ ขึ้นอยู่กับภาวะการทำงาน of เยาวชน และการทำงานอดิเรก ขึ้นอยู่กับ ระดับการศึกษา และเขตที่อยู่อาศัย

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศเรื่องการใช้เวลาและการใช้เวลาว่างนั้นมีผู้ศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยเรื่องการใช้เวลาและการใช้เวลาว่างของเด็ก และเยาวชน มาดังนี้

จากหนังสือ "Adolescent" โดย Malm (1952: 49-52) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของเด็กวัยรุ่นที่สามารถสรุปได้ดังนี้ ในวันธรรมดาที่เด็กจะต้องไปโรงเรียนเด็กจะใช้เวลาไปในการเล่นเกมเป็นส่วนใหญ่ จะมีบ้างที่ใช้เวลาไปในการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ เล่นดนตรี และอ่านหนังสือพิมพ์ โดยการใช้เวลาที่เกี่ยวกับการเรียนมีไม่มากนัก เมื่อพิจารณาด้านอายุ พบว่าเด็กที่อายุ 16-18 ปี มักใช้เวลานอกเวลาเรียนได้แก่ กิจกรรมการเล่นกีฬาเด็กชายจะมีความสนใจในการเล่นกีฬามากกว่าเด็กหญิง แต่ในส่วนของการทำงานบ้านพบว่า เด็กหญิงจะมีความสนใจในการทำงานบ้านมากกว่าเด็กชาย สำหรับการฟังวิทยุ และการดูโทรทัศน์พบว่า เด็กนักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความสนใจเป็นพิเศษในการทำกิจกรรมเหล่านี้ คิดเป็นร้อยละ 90

Cade (1984) ศึกษาเรื่องปัจจัยสำคัญที่ช่วยทำให้นักศึกษาที่มีปัญหาทางการเรียนสามารถพัฒนาตนเอง และมีชัยในด้านการแก้ไขปัญหาทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า การที่นักศึกษาสำรวจตัวเอง ประเมินตนเอง และศึกษาหาสาเหตุที่มีผลต่อการเรียนของตนเองแล้วทำการแก้ไข โดยมันพัฒนาตนเองศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และมีการจัดตารางเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม จะช่วยทำให้นักศึกษามีแผนการในการทำกิจกรรมอย่างมีระบบ และช่วยแก้ไขปัญหาทางการเรียนได้เป็นอย่างดีพร้อมกับเป็นการฝึกการบริหารเวลาให้กับนักศึกษาทางหนึ่ง

Delucchi (1987) ศึกษาเรื่อง การใช้เวลาของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับคุณภาพและลักษณะนิสัย ตามรายงานการใช้เวลาของนักเรียนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า การใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และการประสบความสำเร็จในการบริหารเวลาในการทำกิจกรรม จะขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ลักษณะนิสัยของผู้ใช้เวลา ว่ามีการวางแผนจัดสรรเวลาได้เหมาะสม และการนำแผนการจัดสรรเวลาไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

Murray (1988) ศึกษาการใช้เวลาว่างของเด็กวัยรุ่น พบว่า ปัจจุบันเด็กวัยรุ่นประสบกับสภาพความกดดันจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่ง

มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างของวัยรุ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้เกิดผลเสียตาม คือ เด็กวัยรุ่นมีการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เหมาะสม เช่นการก่อคดีอาชญากรรม การติดยาเสพติด เป็นต้น ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นมีการใช้เวลาไม่เหมาะสมเกิดจากการด้อยโอกาสทางการศึกษา อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและอิทธิพลของสื่อมวลชน

Etcheverry (1993) ศึกษาเรื่องการใช้เวลาและการประสบความสำเร็จในการศึกษาโดยศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่ยังไม่จบปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยแคนาดา จำนวน 308 คน การศึกษาครั้งนี้ ได้นำปัจจัยทางด้านภูมิหลัง สังคม ลักษณะนิสัย การใช้เวลา มาศึกษาหาความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลัง สังคม ลักษณะนิสัย การใช้เวลา มีผลสำเร็จต่อการศึกษานักศึกษา แต่การใช้นเวลามีผลต่อความสำเร็จในการศึกษาน้อยกว่าปัจจัยตัวอื่น

Cooper (1994) ศึกษาเรื่องความตึงเครียดของนักเรียนผิวดำ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลให้นักเรียนผิวดำเกิดความตึงเครียดในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ สภาพโรงเรียน สถานะทางการเงินของครอบครัว พวกนักเรียนผิวดำด้วยกันเอง การใช้เวลาและการแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนผิวดำ และการถูกเหยียดผิวจากเพื่อนในโรงเรียน และจากสังคมรอบด้าน

Peniston (1994) ศึกษาเรื่องการใช้เวลาของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน หรือเด็กนักเรียนที่มีปัญหาทางการใช้นเวลานั้นจะกลายเป็นเด็กที่ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่รู้จักการแบ่งเวลาให้กับตนเอง และไม่รู้จักคุณค่าของเวลาล่วงให้เวลาเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเหล่านี้เกิดมาจากหลายสาเหตุ เช่นจากครอบครัวเด็ก โรงเรียน การใช้เวลาของเด็กนักเรียนเอง ภาวะรับผิดชอบที่นักเรียนได้รับ การมีเวลาว่าง ซึ่งPeniston ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเด็กเหล่านี้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนหรือมีปัญหาด้านการใช้เวลาควรจะมีการจัดสรรเวลาแบ่งประเภทกิจกรรมที่ทำ กำหนดแผนการล่วงหน้าในการทำกิจกรรม และจัดทำตารางแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติตามตารางที่ได้จัดทำไว้อย่างจริงจัง ซึ่งขั้นตอนในการปฏิบัติเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อตัว

นักเรียนเอง

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาของเด็กและเยาวชน

เพศ

การศึกษาวิจัยทางจิตวิทยาหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงผู้ชายมีความแตกต่างกันมากในเรื่องของความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เป็นเพราะสังคม และวัฒนธรรม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้แตกต่างกัน (พจนานุกรม ลีละฮุวะ, 2531: 21)

จากการศึกษาของ Kaplan (1975: 90) ที่ศึกษาการใช้เวลาว่างของชนชาติต่าง ๆ พบว่า เพศมีส่วนกำหนดการทำกิจกรรมในยามว่าง เช่น เด็กชายชอบเล่นฟุตบอล แต่เด็กหญิงชอบเล่นเน็ตบอล และตุ๊กตา

Hurlock (1978: 359-360) กล่าวถึงการใช้เวลาของเด็กชายและเด็กหญิงว่า มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นการเล่นหรือการทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม เด็กชายจะมีความสนใจอ่านหนังสือฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ มากกว่าเด็กผู้หญิง ส่วนความสนใจในด้านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในยามว่างแตกต่างกัน คือ เด็กชายมักสนใจเครื่องเล่นเครื่องเล่นที่มีความแข็งแรงและฝึกสมองและฝึกทักษะ แต่เด็กผู้หญิงจะสนใจการประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ที่มีความสวยงาม เช่นการประดิษฐ์เสื้อผ้าจากไหมพรมการประดิษฐ์ดอกไม้ เป็นต้น

การศึกษาของ วัน สังข์สะอาด (2505) ซึ่งได้สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนในจังหวัดพระนครและธนบุรี พบว่านักเรียนหญิงใช้เวลาในการทำงานอดิเรก หาความรู้เพิ่มเติม ฟังวิทยุและอ่านหนังสือหาความเพลิดเพลินมากกว่านักเรียนชาย

การศึกษาของการใช้เวลาในประเทศไทยของ ระณี โสมภุติ (2506: 53-54) พบว่า การใช้เวลาในการทำงานของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะแตกต่างกันโดยที่นักเรียนหญิงจะช่วยเหลือที่บ้าน ขณะที่นักเรียนชายจะช่วยเหลืองานที่ต้องออกกำลังมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีน สุภาพ (2508: 53-57) ซึ่งสำรวจพบว่า การใช้เวลาทำงานเพื่อครอบครัวของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนชายจะช่วยเหลืองานประเภทที่ต้องออกกำลังมาก คือ การตักน้ำใส่ตุ่ม การรดน้ำต้นไม้ การให้อาหารสัตว์เลี้ยง ส่วนนักเรียนหญิงจะทำงาน

ประเภทเข่าแรง คือการประกอบอาหาร การล้างถ้วยชาม กวาดบ้านและเลี้ยงน้อง

การศึกษาของ มัทรี จันทรละอ (2514) พบว่าตอนเข้าก่อนมาโรงเรียนนักเรียนชายจะชอบอ่านหนังสือพิมพ์ มากกว่านักเรียนหญิง แต่นักเรียนหญิงจะทบทวนบทเรียนและทำการบ้านมากกว่านักเรียนชาย และในวันหยุดโดยเฉลี่ยนักเรียนหญิงจะดูหนังสือมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรินทร์ อินทรมานู (2510) พบว่านักเรียนหญิงชอบอ่านหนังสือมากกว่านักเรียนชาย

การศึกษาของ ดวงใจ สิทธิไชย (2521: 105) พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการใช้เวลาว่างแตกต่างกันทั้งทางด้านการเรียน การเล่นกีฬา การเล่นดนตรี การช่วยทำงานบ้าน การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์และภาพยนตร์ และการทำงานอดิเรก สอดคล้องกับการศึกษาของ ลำไฉ่ จันทรโอกุล (2524: 109-112) ศึกษาพบว่า เพศมีความเกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่างของนักเรียนในด้านการเรียน การช่วยทำงานบ้าน การเล่นกีฬา การดูโทรทัศน์

การศึกษาของ ภิรมย์ รตินรเศรษฐ์ (2528) พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการใช้เวลาว่างแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนชายจะสนใจอ่านหนังสือพิมพ์ และเล่นกีฬามากกว่านักเรียนหญิงแต่นักเรียนหญิงจะสนใจอ่านหนังสือเรียน และดูโทรทัศน์มากกว่านักเรียนชาย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องเพศ กับการใช้เวลาพอจะสรุปได้ว่า เพศมีอิทธิพลทำให้การใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แตกต่างกัน

ลำดับที่ของบุตร

Hurlock (1965: 192-193) กล่าวว่า เด็กที่เป็นลูกคนแรกมักจะถูกฝึกให้มีความรับผิดชอบมากกว่าลูกคนถัดมาของครอบครัว ซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยให้เด็กที่เป็นลูกคนแรกเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ

คำกล่าวของ เฮอร์ล็อก ตรงกับข้อค้นพบของ แอดเลอร์ (Adler: 1955) เกี่ยวกับลำดับที่ของการเกิดที่มีอิทธิพลต่อเด็ก โดยเฉพาะลูกคนโตมักจะเอาจริงเอาจังกับชีวิตรู้จักรับผิดชอบมากกว่าลูกคนรองและคนเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มายาวี สมบุญ (2535) พบว่ากิจกรรมการช่วยงานอาชีพในครอบครัวนักเรียนที่เป็นลูกคนโตจะเลือกทำเป็นอันดับแรก ซึ่งแสดง

ถึงความรับผิดชอบในการทำงานและคุณลักษณะที่ได้รับการฝึกฝนมาในครอบครัว ส่วนกิจกรรมการดูโทรทัศน์ และการเล่น นักเรียนที่เป็นลูกคนเล็กจะเลือกเป็นอันดับแรก ๆ

ในสังคมไทยลูกคนโตมักจะต้องรับผิดชอบการทำงานและคุณลักษณะตามความคาดหวังของบิดามารดา และสังคม จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับลำดับที่ของบุตร กับการใช้เวลาของนักวิจัยหลายท่าน ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าลำดับที่ของบุตรน่าจะมีอิทธิพลทำให้การใช้เวลาของบุตรแต่ละคนแตกต่างกันออกไป

อาชีพ

จากการศึกษาของโกเมศ จันทรเกษ (2523) พบว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพ ลูกจ้าง รับจ้าง เกษตรกร ช่วยทำงานบ้าน โดยการทำสวน ทำนา ทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า เลี้ยงสัตว์ ประกอบอาหาร ล้างภาชนะ จ่ายกับข้าว ชื่อของมากกว่านักเรียนชายสองผลัดที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และอาชีพอิสระ ในขณะที่นักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ค้าขายและประกอบอาชีพอิสระ ใช้เวลาขณะอยู่บ้านในด้านการศึกษาพิเศษมากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพลูกจ้าง รับจ้าง เกษตรกร และนักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และอาชีพอิสระใช้เวลาว่างในการพักผ่อนหย่อนใจด้วยการนั่งวิหตุ ดูโทรทัศน์ เล่นดนตรี อ่านวารสารมากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพลูกจ้าง รับจ้าง และในวันหยุดนักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และอาชีพอิสระจะใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ ไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด ไปชมสินค้าตามห้างสรรพสินค้า เรียนพิเศษมากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพลูกจ้าง รับจ้าง และเกษตรกร

จากการศึกษาของดวงใจ สิทธิไชย (2521) พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างสนใจนั่งวิหตุ ดูโทรทัศน์ มากกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ และเลือกชมภาพยนตร์เบาสมองตลกขบขัน หรืออ่านการ์ตูนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ และรับจ้าง สนใจที่จะหารายได้พิเศษมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แต่การศึกษาของมาฮาวิ สมบุญ (2535) กลับพบว่า อาชีพของบิดามารดามีได้มีผลต่อการใช้เวลาตลอดวันแต่มีผลเพียงบางช่วง

เวลาเท่านั้น พบความแตกต่างของการเลือกอันดับการใช้เวลาในการทำกิจกรรมด้านการเรียน การช่วยทำงานบ้าน การช่วยงานอาชีพของครอบครัว โดยพบว่า การอ่านหนังสือเรียน การทบทวนบทเรียน นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรเลือกทำเป็นอันดับหนึ่ง มากกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ การช่วยงานอาชีพของครอบครัวนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายและเกษตรกร เลือกทำเป็นอันดับต้น มากกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ

จากการศึกษาวิจัย เรื่องอาชีพของบิดามารดากับการใช้เวลาของนักเรียนจากงานวิจัยหลายท่าน ผู้ศึกษาจึงสรุปว่า การประกอบอาชีพของบิดามารดาจะมีอิทธิพลทำให้การใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนแตกต่างกัน

รายได้

Humphrey (1959: 125-131) ศึกษาพบว่า เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจนมักจะใช้เวลาในการทำงานเพื่อครอบครัว หรือ เพื่อตนเองมากกว่าเด็กที่มีฐานะร่ำรวย

จากการศึกษาของ Kaplan (1975: 91) ศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวเป็นตัวกำหนดการใช้เวลาของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Huelock (1965: 360-363) ที่ว่าเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกันใช้เวลาแตกต่างกันทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเล่น การทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงเท่านั้นที่จะมีโอกาสได้เล่นเทนนิส วาสน้ำ เข้าชมรมแข่งขันเกมกีฬาต่าง ๆ ส่วนเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีโอกาสเล่น หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้น้อย มักเล่นเกมง่าย ๆ อุปกรณ์ที่คุณภาพไม่ดี และหาง่ายตามสภาพแวดล้อมที่เด็กและครอบครัวอาศัยอยู่

การศึกษาเกี่ยวกับฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวกับการใช้เวลาของนักเรียนในประเทศไทยของผกากรอง พุทธติลก (2517: 35-38) พบว่านักเรียนที่มีครอบครัวมีฐานะดีไม่ต้องทำงานในการช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเลย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโกเมศ จันท์เกษ (2523) พบว่า นักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีรายได้ต่ำต้องช่วยทำงานบ้านโดยการทำสวน ทำนา ทำความสะอาดบ้าน ซักรีดเสื้อผ้า ประกอบอาหาร ล้างภาชนะ จ่ายกับข้าว ซื้ของ มากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีรายได้สูง นักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีรายได้สูงจะ

ใช้เวลาในการไปเรียนพิเศษมากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีรายได้ต่ำ โดยนักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีรายได้ต่ำจะใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษมากกว่า ในวันหยุดนักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีรายได้สูงจะใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมบันเทิง เช่น การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ เดินเล่นตามศูนย์การค้า มากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีรายได้ต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของวัน สังก์สะอาด (2505) พบว่านักเรียนที่มีครอบครัวมีฐานะดีจะใช้เวลาว่างในการทำงานอดิเรกและกิจกรรมบันเทิงมากกว่านักเรียนที่มีครอบครัวฐานะไม่ดี นอกจากนี้ฐานะทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งส่งผลต่อนิสัยการใช้เวลาว่างของเด็กอีกต่อหนึ่ง จากการศึกษาของอาานนท์ อาภาภิรมย์ (2515: 167) สรุปไว้ดังนี้

1. ครอบครัวที่มีฐานะยากจน มักไม่ค่อยมีโอกาสสั่งสอนอบรมลูก ต้องปล่อยปละละเลยทำให้เด็กไม่รู้จักว่าควรจะทำอะไรเวลาใด และก่อปัญหาอื่น ๆ ตามมา
2. ครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง มีโอกาสสั่งสอนลูกได้ดีขึ้นและส่งเสริมการศึกษา ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของลูกดีขึ้นมาก
3. ครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย มีโอกาสสั่งสอนอบรมลูกได้เป็นอย่างดี และมีเงินพอจะส่งเสริมลูกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เต็มที่ ซึ่งถ้าหากการอบรมสั่งสอน และการส่งเสริมให้ทำกิจกรรมที่ถูกวิธี เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีโอกาสดีกว่าเด็กกลุ่มอื่น ๆ

จากการศึกษางานวิจัยที่รายได้ของครอบครัวกับการใช้เวลาของเด็กนักเรียนจากงานวิจัย ผู้ศึกษาจึงสรุปว่า รายได้ของครอบครัวน่าจะมีอิทธิพลทำให้การใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนแตกต่างกัน

การศึกษาของบิดามารดา

จากการศึกษาของโกเมศ จันทรเกษ (2523) พบว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีการศึกษาต่ำจะช่วยทำงานบ้านโดยการทำนา ทำสวน ทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า รีดเสื้อผ้า ประกอบอาหาร ล้างภาชนะ จ่ายกับข้าว ซื่อของมากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีการศึกษาสูง นอกจากนี้นักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีการศึกษาสูงจะมีการใช้เวลาว่างขณะอยู่บ้านในด้าน การเรียนพิเศษมากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีการศึกษาต่ำ และนักเรียนที่มีบิดามารดามี

การศึกษาสูงจะมีเวลาในการทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ เช่นดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านวารสาร อ่านหนังสือพิมพ์ มากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีการศึกษาต่ำ ในวันหยุดนักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีการศึกษาสูงจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ ไปทัศนศึกษา ชมภาพยนตร์ เดินเล่นตามห้างสรรพสินค้า ฟังวิทยุ มากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีบิดามารดามีการศึกษาต่ำ

จากการศึกษาของมาฮาวิ สมบุญ (2535) พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไปทำกิจกรรมทางด้านการเรียน เล่นดนตรี อ่านหนังสือพิมพ์ มากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ จันทรโอกุล (2524) ที่พบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาระดับอุดมศึกษาอ่านหนังสือในปริมาณมากกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ แสดงว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีส่วนในการแนะนำและส่งเสริมให้การใช้เวลาของนักเรียนแตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาของบิดามารดา กับการใช้เวลาของนักเรียนจากงานวิจัยต่าง ๆ ผู้ศึกษาจึงสรุปว่า การศึกษาของบิดามารดา น่าจะมีผลทำให้การใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนแตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Humphrey (159: 125-131) ศึกษาพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้เวลาในการทำกิจกรรมนอกโรงเรียน เช่น การอ่านหนังสือ งานศิลปะ และกิจกรรมทางด้านสังคมค่อนข้างสูง เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำใช้เวลาในการทำกิจกรรมมากแต่เป็นกิจกรรมในการดูโทรทัศน์ ร้องเพลง และการเล่นเกมต่าง ๆ

การศึกษาของโกเมศ จันทรเกษ (2523) พบว่า นักเรียนสองผลัดที่มีโครงการศึกษาต่อมีการใช้เวลาว่างขณะอยู่บ้านด้านการเรียน การทำการบ้าน เรือนพิเศษ มากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีโครงการประกอบอาชีพ และนักเรียนสองผลัดที่มีโครงการประกอบอาชีพใช้เวลาว่างในการพักผ่อนใจที่บ้าน คือ การฟังวิทยุ เล่นกีฬา มากกว่านักเรียนสองผลัดที่มีโครงการศึกษาต่อ

ดวงใจ ลิทธิไชย (2521) ศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวข้องกับการใช้ เวลาว่างในด้านการเรียน การช่วยทำงาน การเล่นกีฬา และการอ่านหนังสือ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีความสนใจในการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ มากกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ การหารายได้พิเศษพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีความสนใจในการหารายได้พิเศษมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

มาฮาวิ สมบุญ (2535) พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันจะมีการ ใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างกัน โดยกิจกรรมการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ พบในกลุ่มนักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและสูง นักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีการทำกิจกรรมในการเล่นที่ให้ความเพลิดเพลินมากกว่าการให้ สารความรู้ แต่ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลางทำกิจกรรม ในการเล่นที่พัฒนาความรู้ ให้สาระประโยชน์แก่ตนเองรวมทั้งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีการใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน เช่น การฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ วาดรูป แต่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และปานกลางจะใช้ เวลาว่างในการอ่านหนังสือเรียน อ่านหนังสือพิมพ์ ทบทวนบทเรียน มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำ

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับการใช้เวลาของนักเรียนจาก วิจัยต่าง ๆ ผู้ศึกษาจึงสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนน่าจะมิตีผลทำให้การใช้เวลา ในการทำกิจกรรมของนักเรียนแตกต่างกัน

สมมติฐานในการศึกษา

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อค้นพบต่าง ๆ ที่แสดงไว้ในหัวข้อผลงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุปเป็นสมมติฐานการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการพิสูจน์ผลการวิจัยเรื่อง "การใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร" ดังนี้

ลมนิตฐานหลัก

นักเรียนที่มีปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัันน่าจะมีการใช้เวลาในกิจกรรมแต่ละประเภทต่างกัน

ลมนิตฐานย่อย

1. นักเรียนหญิงน่าจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่านักเรียนชาย
2. นักเรียนชายน่าจะมีการทำกิจกรรมนันทนาการมากกว่านักเรียนหญิง
3. นักเรียนหญิงน่าจะมีการทำกิจกรรมในการเรียนมากกว่านักเรียนชาย
4. นักเรียนที่เป็นบุตรคนโตน่าจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่านักเรียนที่เป็นบุตรคนเล็กและบุตรคนอื่น ๆ
5. นักเรียนที่เป็นบุตรคนโตน่าจะมีการทำกิจกรรมนันทนาการน้อยกว่านักเรียนที่เป็นบุตรคนเล็กและบุตรคนอื่น ๆ
6. นักเรียนที่เป็นบุตรคนโตน่าจะมีการทำกิจกรรมการเรียนมากกว่านักเรียนที่เป็นบุตรคนเล็กและบุตรคนอื่น ๆ
7. นักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพในหมวดช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานกระบวนการผลิต กรรมกร และบริการน่าจะมีการทำกิจกรรมนันทนาการน้อยกว่านักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่น ๆ
8. นักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพในหมวดช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต กรรมกร และบริการน่าจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่านักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่น ๆ
9. นักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ วิชาการน่าจะมีการทำกิจกรรมในการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่น ๆ
10. นักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพในหมวดช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต กรรมกรและบริกการน่าจะมีการทำกิจกรรมนันทนาการน้อยกว่านักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ
11. นักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพในหมวดช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต กรรมกรและการบริการน่าจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่านักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ
12. นักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ วิชาการน่าจะมีการทำกิจกรรมในการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ

13. นักเรียนที่มีครอบครัวมีรายได้สูง น่าจะมีการทำกิจกรรมนันทนาการมากกว่านักเรียนที่มีครอบครัวมีรายได้ต่ำ
14. นักเรียนที่มีครอบครัวมีรายได้ต่ำน่าจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่านักเรียนที่มีครอบครัวมีรายได้สูง
15. นักเรียนที่มีครอบครัวมีรายได้สูงน่าจะมีการทำกิจกรรมในการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีครอบครัวมีรายได้ต่ำ
16. นักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาสูง น่าจะมีการทำกิจกรรมในการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาต่ำ
17. นักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาสูงน่าจะมีการทำกิจกรรมนันทนาการมากกว่านักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาต่ำ
18. นักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาต่ำน่าจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่านักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาสูง
19. นักเรียนที่มีมารดาที่มีการศึกษาสูงน่าจะมีการทำกิจกรรมในการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีมารดาที่มีการศึกษาต่ำ
20. นักเรียนที่มีมารดาที่มีการศึกษาสูงน่าจะมีการทำกิจกรรมนันทนาการมากกว่านักเรียนที่มีมารดาที่มีการศึกษาต่ำ
21. นักเรียนที่มีมารดาที่มีการศึกษาต่ำน่าจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่านักเรียนที่มีมารดาที่มีการศึกษาสูง
22. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงน่าจะมีการทำกิจกรรมในการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง
23. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำน่าจะมีการทำกิจกรรมในครัวเรือนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง
24. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงน่าจะมีการทำกิจกรรมนันทนาการน้อยกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ประการแรก ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้เวลาในกิจกรรมแต่ละประเภทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ประการที่ 2 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของนักเรียนกับการใช้เวลาในกิจกรรมแต่ละประเภท ประการที่ 3 ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องของการส่งเสริมกิจกรรมให้แก่แก่นักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน เช่น ในด้านการจัดเตรียมอุปกรณ์ สถานที่ บุคลากร การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพ ตลอดจนนำไปใช้เป็นข้อมูลสื่อกลาง เพื่อนำไปสู่การแนะแนวในการปรับปรุงคุณภาพประชากรทั้งในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต เพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

เค้าโครงวิทยานิพนธ์

ในการเสนอวิทยานิพนธ์ ได้จัดเตรียมลำดับหัวข้อ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

- ความเป็นมาของปัญหา
- วัตถุประสงค์
- แนวคิดเชิงปฏิบัติ
- กรอบการศึกษา
- ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- สมมติฐานในการศึกษา
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 **ระเบียบวิธีการวิจัย และลักษณะทั่วไปของข้อมูล**

- แหล่งข้อมูลที่ใช่และวิธีการรวบรวมข้อมูล
- ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
- นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา
- นิยามตัวแปร
- ลักษณะข้อมูลทั่วไป
- วิธีการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 3 **ผลการการศึกษา**

บทที่ 4 **สรุปและข้อเสนอแนะ**

บรรณานุกรม

ประวัติผู้เขียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย